

Mazání obsahu ze strany provozovatele rozsáhlé sociální sítě

Informační podklad ke kompatibilitě návrhu
na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009
Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a
zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích,
ve znění zákona č. 178/2018 Sb. (sněmovní tisk 384),
s právem EU

Informační podklad č. 0384
únor 2019
autor: Radek Píša

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	ŘADA: STANOVISKA
Název: Mazání obsahu ze strany provozovatele rozsáhlé sociální sítě	Typ řady: online
Autor: Píša, R.	URL: http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=4
Číslo: Stanovisko č. 0384	První vydání řady: říjen 1998
Datum: únor 2019	Frekvence vydání řady: nepravidelná
	Zaměření: stanoviska kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU
Klíčová slova:	Jazyk: CZ
Facebook; sociální sítě; svoboda slova	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií

STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	

Oddělení pro evropské záležitosti

STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
---	--	---	--	---

Oddělení komunikace a vzdělávání

INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů
---	---	--	---	---

Informační podklad ke kompatibilitě návrhu na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění zákona č. 178/2018 Sb. (sněmovní tisk 384), s právem EU

Úvod:

Navrhovaná úprava míří na novou a ve světovém měřítku dosud jen málo řešenou problematiku mazání obsahu ze strany provozovatele rozsáhlé sociální sítě. Návrh ji definuje jako službu s alespoň sto tisíci registrovanými uživateli. Pro nejzávažnější případy takového mazání „*v úmyslu ztížit či zmařit veřejnou diskusi o důležitých otázkách veřejného zájmu*“ tisk navrhuje postih trestným činem se sazbou trestu odnětí svobody na šest měsíců až tři léta, zákazem činnosti nebo peněžitým trestem. Pro méně závažné případy pak návrh doplňuje novou skutkovou podstatu do zákona o některých přestupcích (postih pokutou do 500 tisíc korun pro fyzické osoby, pro podnikající fyzické osoby a právnické osoby pak do 50 milionů korun).

Jak v případě trestního, tak i správního postihu míří návrh jen na provozovatele sociální sítě, nikoliv na mazání obsahu ze „stránek“ samotných uživatelů těmito uživateli (např. jim nepříjemných komentářů k fotografiím či komentářů přidaných jinými uživateli). Aby mohla sociální síť rozpoznat, jaký obsah je zakázáno mazat, tisk navrhuje, že postih bude hrozit jen za mazání obsahu, který „*není v hrubém rozporu s trestními předpisy, mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána, nebo s dobrými mravy.*“

Stanovisko PI:

Právní regulace sociálních sítí představuje nově diskutovanou problematiku, která dospěla do fáze legislativního zakotvení zatím jen omezeně, a to i na úrovni Evropské unie. Z faktického hlediska bude do budoucna provoz na sociálních sítích zřejmě soustředěn na několika málo z nich, jak je tomu již do značné míry v současnosti. Jednotlivci totiž mají racionální motivaci se registrovat do sociální sítě, kde mohou dosáhnout společenského kontaktu s pokud možno co největším počtem jiných uživatelů a odebírat obsah od co nejvíce aktivních poskytovatelů (médií či veřejně činných osob). V tomto ohledu lze sociální síť připodobnit k vodovodu či rozvodu elektřiny. Přestože existuje teoretická možnost jednotlivce zajistit si vlastní vodovod či přívod elektřiny nezávisle na okolní komunitě, praktické náklady činí takovou možnost ryze teoretickou a především ekonomicky iracionální (jednotlivec by vždy zaplatil mnohem vyšší cenu bez adekvátní protihodnoty).

Z právního hlediska představuje významnou výzvu mezinárodní charakter internetového provozu. Protože internet vznikl ve Spojených státech, ty jsou také dosud největším otevřeným trhem pro internetový provoz a v dohledné době také budou, jsou současní světoví provozovatelé sociálních sítí americké společnosti. Americké právo přitom tradičně nechrání svobodu projevu proti nestátním aktérům, na rozdíl od většiny evropských právních systémů (a to i např. pokud jde o postih ze strany zaměstnavatele). Facebook i Twitter sice působí v Evropě prostřednictvím irských dceřiných společností a formálně jde tedy na trhu EU o evropské entity, ale americký kulturní základ jejich přístup k mazání obsahu v praxi značně ovlivňuje.

Jak uvádí také důvodová zpráva k tomuto tisku, na danou problematiku dopadá tzv. směrnice o elektronickém obchodu č. 2000/31/ES, transponovaná do českého práva zákonem č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti. Sociální sítě jsou jednoznačně **provozovateli služeb informační společnosti** ve smyslu těchto předpisů, protože jde o poskytování služby (1) na

dálku, (2) na základě individuální žádosti uživatele a (3) jde o uložení dat uživatele.¹ Tyto definice vznikly před rozmachem sociálních sítí a původně mířily na klasický „hosting“, především tedy umísťování webových stránek na najímaném serverovém prostoru. V určitém žargonu se pro tuto fázi vývoje internetu hovoří jako o „Internetu 1.0“ – uživatel načítá konkrétní web na určité adrese, provozovatel webu je tak v postavení jako jiná média, např. noviny. Naproti tomu „Internet 2.0“ sociálních sítí často přímo propojuje jednotlivé veřejné aktéry s jejich publikem, a sociální síť se tak stává kombinací poskytovatele hostingu a mediálního domu.

Stáří výše zmíněné směrnice a českého zákona přitom odpovídá „Internetu 1.0.“ Hlavní starostí těchto předpisů tak je, aby poskytovatel prostoru pro webové stránky nebyl automaticky odpovědný za jejich obsah, dokud mu nelegální obsah někdo nenahlásí nebo si ho náhodou sám nevšimne – v žádném případě však není povinen nelegální obsah aktivně vyhledávat.² Taková povinnost by totiž internetový provoz v podstatě znemožnila. Naproti tomu situaci, kdy poskytovatel hostingu stránku nebo obsah smaže, tyto směrnice přímo neupravují a ponechávají ji obecným civilním předpisům, tedy v důsledku především smluvně dojednaným podmínkám. Na rozdíl od klasického hostingu, kde existuje určitá konkurence, však uživatel Facebooku reálnou možnost ovlivnit smluvní podmínky pochopitelně nemá.

Výše uvedená směrnice nicméně řeší problém, právo jakého státu je třeba použít, pokud jde o regulaci služeb informační společnosti. S určitými výjimkami jde o právo státu, ve kterém sídlí poskytovatel (bod 22 recitálu směrnice). Tato úprava umožňuje služby informační společnosti nabízet běžně v rámci Unie, jinak by totiž musel každý poskytovatel plnit různé administrativní povinnosti podle práva různých států. Česká republika navíc z této úpravy zřejmě těží, protože je z ní poskytována řada služeb českých a mezinárodních firem (Avast, IBM, Red Hat apod.).

Pro navrhovanou regulaci nicméně představuje toto pravidlo problém. Aby s tímto pravidlem byla slučitelná, je nutné, aby buď (1) šlo o jednu z výjimek, např. trestněprávní systém podle čl. 26 recitálu směrnice – tam řadí navrhovanou úpravu důvodová zpráva, nebo (2) nepovažovat navrhovanou úpravu za regulaci služeb informační společnosti, protože jim nepřikazuje aktivní chování (takovou regulaci se snaží směrnice omezit), ale naopak je nutí, aby se určitého jednání zdrželi. Závazný výklad této problematiky přísluší Soudnímu dvoru EU v rámci právního sporu, pokud by takový vznikl. Vzhledem k novosti předmětné problematiky lze přitom úvahy soudu těžko předjímat.

Technické připomínky

Navrhovaná znění používají jako vodítko pro určení obsahu, který sociální síť nesmí mazat, mj. formulaci „*v hrubém rozporu s trestními předpisy*.“ Tato formulace nezahrnuje práva autorská, která jsou nejčastějším důvodem pro mazání internetového obsahu. Sice by provozovatel sítě nemohl být v případě mazání obsahu porušujícího autorského právo stíhán podle navržené úpravy, protože by činil něco, co mu jiný zákon přikazuje, ale v rámci srozumitelnosti právní úpravy by mohlo být vhodnější formulaci nahradit např. slovy „*zjevně není v rozporu se zákonem, zejména autorským a trestním*.“

¹ Viz § 2 písm. a zákona č. 480/2004 Sb.

² Viz § 5 a 6 zákona č. 480/2004 Sb.

V návrhu je také obsažena formulace „... *mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána.*“ Kategorie mezinárodní smlouvy vazající ČR obsahuje i smlouvy, které nejsou součástí vnitrostátního práva (např. různé smlouvy o kulturní či vědecké spolupráci). Pro určení, zda jde o součást českého práva, je u smlouvy rozhodující, jestli odpovídá čl. 10 a 49 Ústavy (především souhlas obou komor Parlamentu). V právních předpisech se pak pro takové smlouvy používá formulace „*mezinárodní smlouva, která je součástí právního řádu*“, včetně současného § 9 trestního zákoníku.

Návrh dále používá sousloví dobré mravy, jenž se v právním jazyce používá především v občanském právu pro vyjádření, lidově řečeno, poctivosti. V návrhu by jej tak bylo možné nahradit po vzoru formulace trestného činu výtržnictví (§ 358) souslovím „*hrubá neslušnost.*“

Závěr:

Navržená úprava je slučitelná s právem EU.

Tento informační podklad je zpracován k uvedenému číslu sněmovního tisku a nereflektuje eventuelní pozdější pozměňovací návrhy.

Materiál byl Parlamentním institutem zpracován na základě usnesení organizačního výboru Poslanecké sněmovny č. 168, II. volební období.